ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การจัดการความขัดแย้งในป่าชุมชนของชาวปกาเกอญอ

ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชื่อผู้เขียน

นางสาวกริ่มกมล มหัทธนวิศัลย์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.อานันท์ กาญจนพันธุ์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จามะรี เชียงทอง กรรมการ

อาจารย์ ดร.ชูศักดิ์ วิทยาภัค

กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยาในเรื่อง "การจัดการความขัดแย้งในป่า ชุมชน" ของชาวปกาเกอญอที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับป่า ซึ่งอยู่ภายใต้อิทธิพลในการขยายตัวของรัฐกับ ตลาด เพื่อทำความเข้าใจเงื่อนไขที่สร้างความขัดแย้งในการจัดการป่าชุมชน เพื่อการวิเคราะห์ถึง ศักยภาพของชาวบ้านในการจัดการความขัดแย้ง และเพื่อการสังเคราะห์ความซับซ้อนของอำนาจ ที่ดำรงอยู่ในชุมชน ภายใต้กรอบคิดที่เรียกว่า "ปฏิสัมพันธ์ทางอำนาจที่หลากหลายภายในชุมชน"

การศึกษาพบว่าภายใต้บริบทที่รัฐและตลาดยังไม่ขยายตัวอย่างเข้มข้น ชุมชนสามารถ จัดการป่าโดยอาศัยจารีตประเพณี ภายใต้การควบคุมของอำนาจท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เมื่อรัฐได้ขยายอำนาจเข้ามาควบคุมจัดการป่าอย่างเข้มข้น ได้ทำให้เกิดความไม่มั่นคงในการ จัดการป่าชุมชน ขณะเดียวกันอำนาจตลาดที่ขยายตัวมากขึ้น ทำให้เกิดความต้องการสิทธิปัจเจก บุคคล ซึ่งสร้างแรงกดดันในการใช้และการยึดครองทรัพยากรในป่า จึงทำให้เกิดความขัดแย้ง ระหว่างกลุ่มคนที่มีความหลากหลายในชุมชน

ในบริบทที่อิทธิพลของรัฐ และอิทธิพลของตลาดขยายตัวเข้ามาจัดการป่าอย่างเข้มข้น นี้ได้ทำให้เกิดการซ้อนทับของอำนาจรัฐ อำนาจตลาด อำนาจท้องถิ่นและอำนาจตามจารีต ประเพณี จึงเกิดการขัดกันจนทำให้ทุกอำนาจที่ดำรงอยู่ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเต็มที่ จนทำให้ เกิดสถานการณ์ที่เรียกว่า "ช่องว่างทางอำนาจ" ขึ้นในการจัดการป่าชุมชน ซึ่งส่งผลให้เกิดการ จัดการแบบเปิด และสร้างความขัดแย้งในการเข้าถึงทรัพยากรบ่า แต่ในทางตรงกันข้ามก็เปิด โอกาสให้คนกลุ่มต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์การจัดการป่าชุมชนได้มากขึ้น

ชาวบ้านในกลุ่มต่าง ๆ ได้อาศัยสถานการณ์ดังกล่าวเข้าไปมีส่วนร่วมในการตีความกฎ เกณฑ์ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย โดยตีความในประเด็นสำคัญคือ ประเด็นด้านสิทธิ ความเป็นธรรม ความยั่งยืนและอำนาจท้องถิ่น ซึ่งต่างก็ได้ตีความเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตน อย่างไรก็ตาม แม้ ชาวบ้านจะมีความขัดแย้งกันก็ไม่ได้นำไปสู่การแตกหัก เนื่องจากเกิดการคานอำนาจระหว่าง อำนาจรัฐ อำนาจตลาด และอำนาจท้องถิ่น รวมทั้งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นก็ไม่ได้เป็นความขัดแย้ง ทางชนชั้น เพราะแต่ละกลุ่มมีการผสมผสานของชนชั้นอย่างหลากหลาย

ภายใต้ความขัดแย้งในการตีความ ได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนในการปรับตัว ต่อรองกับอำนาจรัฐ และอิทธิพลของตลาด โดยชาวบ้านยืนยันหลักการอำนาจท้องถิ่น ดังนั้น การ มีส่วนร่วมของกลุ่มชาวบ้านจึงนำไปสู่การแสวงหาแนวทางเพื่อสร้างหลักการจัดการป่าชุมชนใหม่ แต่ในสถานการณ์ช่องว่างของอำนาจนี้ ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาใหม่ได้ เนื่องจากอำนาจท้องถิ่นถูกลิดรอนความชอบธรรมลงไป จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะให้ อำนาจกับองค์กรชุมชนเพื่อสร้างให้อำนาจท้องถิ่นมีความเข้มแข็งมากขึ้น

Thesis Title

The Karen's Management of Conflicts in Community Forest in

Mae Hong Son Province

Author

Miss Krimkamon Mahuttanawisun

Master of Arts

Social Development

Examining Committee:

Lecturer Dr. Anan Ganjanapan

Chairman

Assistant Professor Dr. Jmaree Chiengthong

Member

Lecturer Dr. Chusak Wittayapak

Member

Abstract

This thesis is an Anthropological study which emphasize on "conflict management in community forestry" of Karen, whose has ways of life relate to forest, under the extended state and market influences. The study intends to understand conditions, which bring about conflicts in community forestry management by analyzing the potential of local people in conflict management and synthesizing the complex of power which in the community under the so called "diversified power interaction in community".

The study finds out that under the non intensive power of extended state and market power, the community can manage their forest by using their tradition; under the efficiency of local control. But when the state extends its power to control forest intensively, there is an unstable in community forest management. At the same time, market power is extended more. This brings about needs of individual right, creates the pressure in forest resource utilization and occupation, and conflicts between various groups.

Under the context of intensive extended state and market influences in forest management, there is an overlapping between state power, market power, local power, and traditional power. Consequently, every existing power can not be use for control fully. This creates the so called "power gap" in community forestry management. On the one hand, it creates open management and conflict of forest resource access. On the other hand, it opens the opportunity for various groups to participate in determining rules of community forestry management more.

Villagers in various groups use this situation to participate in interpreting the various rules by interpreting the importance issues, e.g., right, justice, sustainability, and local control. Each group interprets for the sake of them. However, even though villagers conflict each other, they do not break up because of there is power balance between state power, market power, and local power. And the existing conflicts are not class conflict because each group composes various classes.

Under the interpretive conflict, it shows potential of community in adapting, bargaining to state power and market influence by confirming the principle of local control. Therefore, the local participation leads to find ways for constructing new principle of community forestry management. But in the so called "power gap", the villagers can not construct new rule because local control is deprived its legitimacy. This needs the state to empower local organizations for constructing more powerful of local control.